

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית

וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: רובשטיק	שם פרטי: חווה ליויה
----------------------	------------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: שוולב	בלועזית Schwalb	שם נעורים: שוולב
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: ליויה	בלועזית Livia	מין: ז / י
מקום לידה (ישוב, מחוז): בודפשט	בלועזית Budapest	ארץ לידה: הונגריה
שם פרטי של האב: אביגדור	שם פרטי ושם נעורים של האם: מרגיט וייסבראון	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה): שם נעורים של האישה:		
מגורים קבוע לפני המלחמה : בודפשט	בלועזית Budapest	ארץ המגורים: הונגריה
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה: בית קהילה
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): בודפשט		
האם היית בגטאות? אילו ומתי? בודפשט		
האם היית במחנות? אילו ומתי? ליכטנורט אוסטריה (ליד Wiener Neustadt)		
מקום השחרור: ליכטנורט	תאריך השחרור: אביב 1945	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה? בדפשט		
מקומות/מחנות בדרך לארץ: אוסטריה, איטליה, קפריסין	שנת עליה: 1948	שם האנייה (אם עלה בדרך הים): גיבורי גוש עציון

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

אמי נולדה באוסטריה ואבי בטרנסילבניה. סבא וסבתא מצד אמא היו מגליציה, אזור לבוב-למברג שהיה שייך לאוסטרו-הונגריה לפני מלחמת העולם ה-1. בבית דיברנו גרמנית ולא היתה לנו אזרחות הונגרית. כשהייתי קטנה לא הבנתי את משמעות הדבר. אך כשהייתי בת 13 אנשים החלו לפחד ללכת ברחוב מפחד משטרת הזרים בהונגריה, לאו דווקא מהיותם יהודים, אלא כי לא היו אזרחי המדינה. הייתה לי סבתא שמאוד אהבתי, והיא התאקלמה בהונגריה הכי פחות מכולם. היא הייתה צריכה פעם בחודש להתייצב אצל משטרת הזרים ומאוד פחדתי שבאחת הפעמים היא לא תחזור, אבל היא תמיד חזרה. לא היו לי אחים ואבא נפטר כשהייתי קטנה. החיים התנהלו פחות או יותר בסדר עד שנת 1942. אז התחלתי להבין יותר משידעו בני גילי האחרים. אני זוכרת שקיבלנו חבילה מהמשפחה שנשארה בגליציה, ובה רכוש משפחתי עם כסף. המשפחה שלנו שם חשבה שכך ניתן יהיה להציל את הרכוש.

אנא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביונדראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אוווקאציה למרכז ברית המועצות):

ב-1943 הייתי פעילה ב"בית קהילה" שהיה הארגון היהודי המרכזי בהונגריה. היהודים קבלו מכתבים אבל לא בדואר רגיל כי הם פחדו. לכן, הייתי חלק מקבוצה של יהודים צעירים שהתפקיד שלנו היה לצאת לשליחויות לכל קצוות בודפשט כדי להעביר מכתבים. היינו תמיד יוצאים בזוגות, למקרה שהפשיסטים ההונגרים יתפסו אחד מאיתנו ויירו בו. היינו מעבירים 3-4 מכתבים ולפעמים זה לקח כל היום. גם כשהגרמנים נכנסו להונגריה המשכתי לעבוד בשליחויות הללו. אני ידעתי יותר מהאחרים כי הייתי מעורבת בחברה היהודית. לא הרווחתי כסף אבל הרגשתי שאני עוזרת במשהו. בשלב מסוים הגרמנים ריכזו את כל היהודים מהסביבה ואנחנו ביניהם, באזור בעיר שהגרמנים הועידו במיוחד למטרה זו. אלה היו בניינים ענקיים עם עשרות דירות ושם היהודים הצטופפו. חלק מהיהודים העדיפו לעבור ולעזוב את האזורים בהם גרו כי הייתה אווירה פשיסטית. יום אחד הופיעו ההונגרים או הגרמנים, כבר לא זוכרת, וריכזו במרתף גברים ונשים בגילאי 16-45. הם אמרו לנו לארוז בגדים לכמה ימים ויצאנו אל מפעל גדול בו שהינו יומיים. בסיומם הוליכו אותנו מבודפשט עד הגבול של הונגריה. הלכנו 8 ימים, כל יום בערך 30 ק"מ. מי שלא יכל ללכת, ירו בו במקום. אחר כך נודע לי שדוד שלי נפל באחת הצעדות האלה כי הייתה לו סוכרת ולא יכל ללכת וירו בו. הגענו לגבול והתחלנו לחפור שוחות נגד טנקים. היינו שם כחודש-חודשיים. אני זוכרת שהיה לי זוג נעליים נהדרות שבת דודה שלי הביאה לי משוויץ לעשות סקי וכשהוציאו אותנו מהבית בבודפשט היה שוטר שהראה קצת אנושיות ואמר לי ללכתך את הנעליים אחרת יקחו לי אותן. לכלכתי אותן בחול והן החזיקו זמן רב. כשהיינו בגבול וחפרנו את השוחות, נתתי לפעמים את הנעליים למישהי אחרת לעבודה. באחת הפעמים לקחו לי את הנעליים והייתי אומללה מאוד. בימים האחרונים של 1944 העמיסו אותנו על רכבות לאוסטריה למחנה ריכוז. במחנה היה בית חרושת עם אולמות ענקיים. רוב האנשים במחנה היו מהונגריה והיו גם רבים שברחו מסלובקיה להונגריה, שם תפסו אותם והביאו למחנה. זה היה מחנה מאוד גדול ולקחו ממנו אנשים גם למחנות השמדה. כשהתחלנו היינו בין 2000 ל-3000 אנשים וכשהרוסים הגיעו לשחרר אותנו היו רק כמה מאות. אני זוכרת שהיה חג המולד והמפקד הנאצי החליט לנסוע לכמה ימים מהמחנה ונתן הוראה שלא יתנו לנו לאכול שלושה ימים. היו לנו כינים והיינו רזים מאוד כי לא קיבלנו אוכל. היינו אוכלים צלחת מרק ו-2 פרוסות לחם בערב. לא היו שום תנאים סניטריים. שכבנו על קש עם כינים. היו רק מים קרים במקלחות ואנשים גם ככה לא התרחצו הרבה, בתי השימוש היו פתוחים. עבדנו שם בחקלאות, שלחו אותנו לאזור של סלק וסוכר. שלחו להוציא סלק, תפוחי אדמה מהאדמה. הייתי הולכת בבלייזר שהיה פעם של סבתא שלי. פעם שמעתי משהו מרשרש בבלייזר ואחרי כחודש הרגשתי שיש משהו בבטנה שלו. פתחתי אותה במספריים וגיליתי שם 2 שרשראות זהב. זה היה אוצר גדול. מישהו במחנה עזר לי ויצר קשר עם הצרפתים שהיו שם ומכרתי את השרשראות תמורת לחם. בשחרור הייתי חולת טיפוס ושקלתי 28 ק"ג. אחרי השחרור שמרנו על קשר בלתי יתואר עם האנשים מהמחנה. שם לא היה לנו שיער וכשהתחיל לצמוח השיער ידענו לזהות אחד את השני.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

אחרי השחרור חזרנו לבודפשט והג'וינט טיפל בנו: שלחו לבדיקות רפואיות נתנו לנו בגדים. היו שם שליחים ישראלים שהופיעו אחרי המלחמה באירופה. עברתי טיפול רפואי נרחב. התחלתי להיפגש עם מכרים והתחילו לעניין אותי בתנועת הנוער הציונית "גורדוניה מכבי הצעיר". מרגע הצטרפתי לתנועה היא הפכה לבית ולמשפחה עבורי. פתאום היו לי חברים, והיה מי שידאג לי.

לכולנו שם היה את אותו הגורל, כמעט כולם באותו גיל, אפילו שבאו ממקומות שונים. בתנועה שלחו אותי לקורס מדריכים גדול ואינטנסיבי ולאחריו התמניתי למדריכה בבית ילדים שהתנועה הקימה בעיר PECS שהייתה עיר אוניברסיטאית גדולה. בבית הילדים שהו ילדים יהודים שהוחבאו במלחמה במקומות מסתור ונאספו לאחריה ע"י התנועה והג'וינט. לאחר מכן, חזרתי לבודפשט ועבדתי כמדריכה במעונות. עשינו שיעורים עם ילדים אחרי בית הספר. ב-1947 התנועה הודיעה שיוצאים לעלייה לישראל באוגוסט-ספטמבר וארגנה שנעלה במסגרת עליית הנוער באמצעות אישורים (סרטיפיקטים) מזויפים שאנחנו בני 18. הליך זה היה מהיר יותר מלקבל סרטיפיקט רגיל של מבוגר והאמינו לי שהייתי בת 18. עלינו על האוניה אך הבריטים תפסו אותנו והפנו את האוניה לקפריסין. שהינו בקפריסין 3-4 חודשים. בזכות אישור עליית הנוער יצאנו מהר יותר מקפריסין ועלינו ארצה.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

הצטרפתי לקיבוץ צאלים עם חברי התנועה מהונגריה. בהמשך ראשי קיבוץ צאלים עברו לקיבוץ חורש ואנחנו איתם. בקיבוץ חורש הכרתי את בעלי, היינו בני 21. התחתנו, ויש לנו 2 בנות. אחת מתגוררת בחיפה ועובדת בסיעוד בביה"ח רוטשילד והבת השנייה גרה בת"א, אחות במקצועה. יש לה שלישייה, היום בני 21. חיינו 15 שנים בקיבוץ, עבדתי במשק, במתפרה ובמפעל צעצועים. רוב החברים שלנו במהלך השנים היו מהקיבוץ. התנדבתי בביטוח לאומי במשך השנים בביקור של קשישים, ליוויתי אותם בסידורים. בהמשך נסענו ללונדון והתנדבתי גם שם במשך 5 שנים במרכז לקשישים. כיום אני מתנדבת במחלקה הסיעודית בבית הדירות שבו אנו גרים עם אישה בת 99 מהונגריה.

ראיון: מיכל גרימפל
חיפה. אוגוסט 2009

עריכה: קרן אלמוג